

7.9.2020

Kansainväliset rahoitusasiat

Kristina Sarjo

Eduskunnan valtiovarainvaliokunta

Komission ehdotus oikeudenmukaisen siirtymän mekanismin mukaisesta julkisen sektorin lainajärjestelystä U 31/2020 vp

- Oikeudenmukaisen siirtymän mekanismissa keskitytään alueisiin ja toimialoihin, joihin siirtymä kohti hiilineutralitua vaikuttaa eniten, koska ne ovat riippuvaisia fossiilisista polttoaineista, muun muassa hiilestä, turpeesta ja öljyliuskeesta, tai kasvihuonekaasupäästövaltaisista teollisista prosesseista.
- Julkisen sektorin lainajärjestelyn tavoitteena on edullisilla lainaehdoilla tukea julkisia investointeja, jotka eivät tuota riittävästi tulovirtoja edellä mainituilla alueilla ja toimialoilla, joihin siirtymä kohti hiilineutralitua vaikuttaa eniten.
- Julkisen sektorin lainajärjestely muodostuisi sekä lahja- että lainaosuudesta. Hankkeen lahjaosuus olisi pääsääntöisesti enintään 15 prosenttia.
- Tuensajaat julkisoikeudellisia yhteisöjä tai joille määrätty julkisen palvelun tehtävä
- Lahjaosuus olisi 1,525 miljardia euroa. Sillä pienennettäisiin lainansaajien rahoituskuluja.
- Lainaosuus olisi 10 miljardia, joka tulisi Euroopan investointipankin omista varoista. Myös muu komission hyväksymä rahoituskumppani voi tulla kysymykseen.
- Tällä kokonaisuudella arvioidaan saatavan liikkeelle yhteensä noin 25 – 30 miljardin euron julkiset investoinnit vuosina 2021-2027.
- Lainajärjestely on kaikkien jäsenvaltioiden käytettävissä perustuen ensivaiheessa jäsenvaltiokohtaisiin määräraha-allokaatioihin noudattaen oikeudenmukaisen siirtymän rahaston mukaista jakoavainta
- Hankkeiden hyödyttävä niitä alueita, joita on määritelty komission hyväksymissä alueellisissa oikeudenmukaisen siirtymän suunnitelmissa
- Lainajärjestelyn yksityiskohdista käydään vielä keskustelua neuvoston työryhmässä.

Komission ehdotus InvestEU-ohjelman perustamisesta U 32/2020 vp

- Komissio on uusinnut vuonna 2018 tekemänsä ehdotusta InvestEU-ohjelmaksi. Kyse on tietysti mielessä nykyisen Euroopan strategisten investointien ohjelman (ESIR, myös tunnettu ns. Junckerin suunnitelmalla) jatkamisesta. Tavoitteena on luoda EU-budjettivaroja EU:n takaus, jonka avulla mobilisoidaan yksityisiä ja julkisia investointeja EU:ssa. Euroopan investointipankki-ryhmällä olisi keskeinen rooli ohjelman täytäntöönpanossa. Uusi ehdotus rakentuu pitkälti jo keväällä 2019 osana MFF-neuvotteluja Euroopan parlamentin kanssa saavutetun kompromissin varaan.
- Uusia elementtejä komission esityksessä olivat lähinnä se, että rahoitusta lisättäisiin ja lisäksi ohjelmaan lisättäisiin uusi osio Strategiset investoinnit EU:lle strategisiksi katsottujen arvoketjujen ja kriittisiksi katsottujen alojen ja toimintojen vahvistamiseksi tarkoitettuihin investointeihin, esim. kriittisen lääketuotannon, kriittisen infrastruktuurin ja elintarvikevarmuuden, varmistamiseen.

- Eurooppa-neuvosto päätyi kuitenkin supistamaan huomattavasti InvestEU:n kokonaismäärää, reilusta 75 mrd eurosta on päädytty noin 24 mrd euroon. InvestEU-ohjelman rahoitukseen on tarkoitus kohdentaa elpymisvälineestä, budjettivaroista sekä takaisinmaksuista yhteensä noin 9,4 mrd euroa.
- Uutta viidettä investointi-ikkunaa eli strategisten investointien ikkunaa ei näillä näkymin tule. Tiettyjä elementtejä tultaneen sisällyttämään osaksi InvestEU-rahoituksen kohteita. Tältä osin keskustelu jatkuu neuvoston työryhmässä. Myös EU-takauksen jakaantumisesta eri ikkunoiden kesken käydään edelleen keskusteluja.
- Oikeudenmukaisen siirtymän erityisjärjestelyn roolia eli oikeudenmukaisen siirtymän mekanismin kakkospilaria on tarkoitus vahvistaa InvestEU:ta koskevassa tekstissä.
- Suomi on tähän mennessä hyötynyt InvestEU:ta edeltävästä ESIRistä sängen hyvin, suhteessa 8. eniten Euroopassa, joten perussuhtautuminen InvestEU-ehdotukseen on ollut suotuisaa.

Komission ehdotus vakavaraisuustukivälineestä ja asetuksen (EU) n:o 1017/2015 muuttamisesta U 33/2020 vp

- Kyseessä olisi ollut väliaikainen väline, joka luotaisiin muuttamalla nykyisin jo voimassa olevaa Euroopan strategisten investointien ohjelmaa (ESIR). Tarkoituksena oli saada voimaan jo tulevana syksynä.
 - Tarkoitus oli auttaa muuten elinkelpoisia yrityksiä selviämään koronaviruksen yli. Tavoitteena oli myös saada yrityksille lisää yksityistä rahoitusta.
 - Vakavaraisuustukivälineestä yritykset voisivat saada oman pääoman ehtoista rahoitusta vuoden 2024 loppuun asti.
 - Komission ehdotuksen mukaan voimassa olevaa EU-budjettirahoitukseen perustuvaa ESIR-takauksia oli tarkoitus kasvattaa huomattavasti.
 - EIP-ryhmä olisi käyttänyt takausta pääosin välittäjäpankkien ja –rahoittajien kautta, myöntämällä takauksia tai rahoitusta, tai - kun se nähdään tarkoituksenmukaiseksi - myös suorana yritysrahoituksena tai muuna järjestelynä.
 - Eurooppa-neuvosto päätti kuitenkin olla hyväksymättä erillisen vakavaraisuustukivälineen perustamisen, eikä aloitteelle näin ollen osoitettu mitään rahoitusta.
-
- KAIKILLE edellä mainitulle ehdotuksille yhteistä on se, että niillä perustettavien ohjelmien toimeenpanossa keskeisessä roolissa on Euroopan investointipankki – ryhmä. EIP arvioi, että ehdotuksista aiheutuu sille paineita pääomakorotukseen, mutta suuruusluokkaa ei toistaiseksi vielä osata arvioida.